

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา (Background and Problem Review)

เนื่องจากความสัมพันธ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในโลกการเงิน และความผันผวนของตลาดทุนนั้นเป็นเรื่องที่น่าสนใจอย่างมาก อาจกล่าวได้ว่าสาเหตุที่ทำให้ตลาดหลักทรัพย์ผันผวนขึ้นลงอย่างเห็นได้ชัดเนื่องมาจากภาวะเศรษฐกิจ การเงิน หรือแม้กระทั่งปัจจัยทางจิตวิทยาของนักลงทุน นอกจากนี้การเกิดวิกฤตเศรษฐกิจของเอเชียปลายทศวรรษปี 90 เป็นสิ่งสำคัญที่บอกเราว่า ภาคเศรษฐกิจการเงินและภาคเศรษฐกิจจริงนั้นเป็นพลังที่สำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ

ทฤษฎีทางการเงินกล่าวว่าตัวแปรเศรษฐกิจ มีผลกระทบต่อผลตอบแทนจากตลาดหลักทรัพย์ ซึ่งแหล่งความเสี่ยงต่างๆ เหล่านี้เป็นตัวกำหนดราคาที่สำคัญ อย่างที่ Chen, Roll and Ross (1986) ทำการศึกษาถึงปัจจัยทางเศรษฐกิจที่มีผลต่อราคาหลักทรัพย์ของประเทศสหรัฐอเมริกา โดยอาศัยทฤษฎีทางการเงิน Valuation model มาเป็นพื้นฐานการทดสอบ ซึ่งพบว่า แนวโน้มการดำเนินงานกิจการของธุรกิจ การเปลี่ยนแปลงอัตราดอกเบี้ย อัตราเงินเฟ้อ และระดับราคาน้ำมันในตลาดโลก ปัจจัยทางเศรษฐกิจดังกล่าวที่มีอิทธิพลต่ออัตราคิดลด (Discount rate) และความสามารถของบริษัทในการสร้างกระแสเงินสด รวมทั้งการจ่ายเงินปันผลในอนาคต ย่อมส่งผลกระทบต่อราคาหลักทรัพย์ด้วย

เป็นที่ทราบกันดีว่า ปัจจุบัน การผันผวนของตลาดหลักทรัพย์จะเกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยทางเศรษฐกิจ ราคาหลักทรัพย์จะสะท้อนถึงการคาดการณ์ของนักลงทุนเกี่ยวกับผลการดำเนินงานของบริษัทในรูปของรายได้ กระแสเงินสด และอัตราผลตอบแทนที่นักลงทุนต้องการ ซึ่งผลการดำเนินงานของบริษัทนั้นเป็นผลต่อเนื่องมาจากภาวะเศรษฐกิจ

การมีมุมมองเกี่ยวกับภาพรวมของเศรษฐกิจที่ดีได้นั้น นักลงทุนควรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับตัวแปรเศรษฐกิจมหภาค การคาดการณ์ถึงสภาพเศรษฐกิจและแนวโน้มที่จะเกิดขึ้น รวมถึงยังเป็นสิ่งสำคัญต่อการกำหนดนโยบายของรัฐบาล โดยเฉพาะอย่างยิ่งนโยบายทางการเงินและการคลัง ซึ่งนักเศรษฐศาสตร์จำนวนมากเชื่อว่า การเปลี่ยนแปลงงบประมาณรายจ่ายของรัฐบาลและนโยบายการเงินของธนาคารกลางนั้นเป็นสิ่งที่สามารถคาดการณ์ถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อระบบเศรษฐกิจได้

ดังนั้นการมีความรู้ความเข้าใจถึงปัจจัยทางเศรษฐกิจที่มีอิทธิพลต่อราคาหลักทรัพย์ โดยการวิเคราะห์ภาวะเศรษฐกิจที่มีผลต่อการเคลื่อนไหวของราคาหลักทรัพย์ และการคาดการณ์สถานการณ์ต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นจะเป็นประโยชน์ต่อนักลงทุน เนื่องจากผู้ลงทุนมีความต้องการที่จะขายหลักทรัพย์เมื่อมีราคาสูง หรือก่อนที่ราคาจะลดลง ดังนั้นจึงน่าจะมีรูปแบบที่บอกให้รู้ถึงสิ่งที่จะเกิดขึ้น ดังนั้นวิธีการทางเศรษฐมิติ (Econometrics) จึงถูกนำมาใช้ประโยชน์ในการพิจารณาราคาหลักทรัพย์ เพื่อศึกษาผลกระทบของตัวแปรเศรษฐกิจที่มีผลต่อราคาหลักทรัพย์

การศึกษาที่ผ่านมาส่วนใหญ่ทำการศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเศรษฐกิจกับผลตอบแทนจากดัชนีตลาดหลักทรัพย์ โดยวิเคราะห์จากสมการถดถอย ซึ่งพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ที่เกิดขึ้นว่าเป็นไปตามสมมติฐานอย่างที่เคยมีผู้ศึกษาก่อนหน้าหรือไม่ โดยไม่ได้พิจารณาว่าตัวแปรที่สนใจส่งผลกระทบต่ออีกอย่างไร หรือผลกระทบที่เกิดขึ้นจะส่งผลกระทบต่อดัชนีตลาดหลักทรัพย์ในระยะสั้นหรือระยะยาว เนื่องจากตลาดหลักทรัพย์เป็นตัวสะท้อนถึงสภาพเศรษฐกิจที่จะเกิดขึ้นในอนาคต และมูลค่าของการลงทุนในบริษัทใดๆ ก็ตามจะขึ้นอยู่กับกำหนดยุทธศาสตร์การเงินในอนาคต เงินปันผลและอัตราผลตอบแทนที่ต้องการในอนาคต ซึ่งนักลงทุนส่วนใหญ่จะพยายามประมาณการตัวแปรในอนาคต ปัจจัยดังกล่าวนี้จะได้รับผลกระทบจากสภาพเศรษฐกิจโดยรวม การมีความรู้ความเข้าใจว่าตัวแปรที่สนใจส่งผลกระทบต่ออีกอย่างไร จะช่วยให้นักลงทุนมีมุมมองต่อสภาพเศรษฐกิจได้ดียิ่งขึ้น เป็นเครื่องมือที่ช่วยในการวิเคราะห์ปัจจัยเศรษฐกิจที่มีผลต่อตลาดหลักทรัพย์ ซึ่งจะนำไปใช้ในการประมาณการผลตอบแทนในอนาคต อัตราดอกเบี้ย และอัตราขาดเสถียรภาพ เพื่อหามูลค่าที่เหมาะสมของราคาหลักทรัพย์ นอกจากนี้ผลกระทบจากตัวแปรเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในตลาดหลักทรัพย์ที่เกิดขึ้นใหม่ (Emerging market) นั้นจะมีรูปแบบพฤติกรรมคล้ายกับตลาดหลักทรัพย์ที่พัฒนาแล้ว (Developed market) หรือไม่ เนื่องจากประเทศที่มีระบบเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นใหม่นั้นจะพัฒนาและปรับโครงสร้างนโยบายเศรษฐกิจทั้งด้านการเงินและการคลังให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจของประเทศ โดยจะนำรูปแบบนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศที่มีระบบเศรษฐกิจที่พัฒนาแล้วมาประยุกต์ใช้ แต่ผลลัพธ์ที่ได้อาจจะไม่เหมือนกับสิ่งที่เกิดขึ้นในประเทศที่มีระบบเศรษฐกิจที่พัฒนา เนื่องจากขึ้นอยู่กับปัจจัยภายในประเทศ และข้อจำกัดทางสภาพเศรษฐกิจของประเทศตนเอง

จากความสนใจดังกล่าว จึงเกิดปัญหาวิจัย (Research Questions) ขึ้น โดยต้องการศึกษาว่าเมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรเศรษฐกิจมหภาค ผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อดัชนีตลาดหลักทรัพย์เป็นผลในระยะสั้นหรือระยะยาว และเพื่อศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเศรษฐกิจมหภาคกับดัชนีตลาดหลักทรัพย์ โดยพิจารณาจากตลาดหลักทรัพย์ที่พัฒนาแล้วกับตลาดหลักทรัพย์ที่พัฒนาใหม่ ว่ามีรูปแบบความสัมพันธ์เป็นอย่างไรและเป็นไปในทิศทางเดียวกันหรือไม่ โดยการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยจะใช้วิธีวิเคราะห์สัมพัทธ์ร่วมระยะยาว (Cointegration Analysis) และความสัมพันธ์แบบเป็นเหตุและผล (Causality) ในการศึกษา เนื่องจากการศึกษาที่ผ่านมานิยมใช้การวิเคราะห์สมการถดถอยด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด (Ordinary least square) กับข้อมูลอนุกรมตามเวลา ซึ่งส่วนใหญ่เป็นข้อมูลที่มีลักษณะ Non-stationary ผลลัพธ์ที่ได้อาจจะไม่ถูกต้อง (Spurious regression) เนื่องจากผลลัพธ์ที่ได้จะเป็นความสัมพันธ์ในชั่วขณะ (Contemporaneous correlation) ซึ่งจะไม่ใช่ความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นจริง (Causal relation) ในแบบจำลองของข้อมูลอนุกรมเวลานั้น สิ่งที่สำคัญ คือ ส่วนประกอบของข้อมูลในระยะยาว (Long-run Information) ดังนั้นข้อมูลที่มีลักษณะ Non-stationary เมื่อนำข้อมูลมาทดสอบเพื่อแสดงความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นจริงในระยะยาว จำเป็นต้องเป็นข้อมูลที่เกิดจากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ร่วมระยะยาว (Cointegration Analysis) จึงจะให้ผลลัพธ์ที่สะท้อนถึงความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นจริง

ผู้วิจัยคาดว่าการศึกษาจะเป็นองค์ความรู้ในภาพกว้าง เนื่องจากหลักฐานความสัมพันธ์ของดัชนีตลาดหลักทรัพย์กับตัวแปรเศรษฐกิจมหภาค จะให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับผลตอบแทนจากดัชนีตลาดหลักทรัพย์ต่อกับปัจจัยความเสี่ยงทั่วไป ซึ่งได้รับผลกระทบที่อาจจะแตกต่างกันในแต่ละประเทศ โดยจะเป็นประโยชน์ในเรื่องของการจัดการการลงทุนหลักทรัพย์ระดับประเทศ (International portfolio management) ซึ่งนักลงทุนระยะยาวที่ใช้ปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจเป็นเครื่องมือช่วยในการตัดสินใจ จะสามารถใช้ประโยชน์จากความรู้เหล่านี้ได้จากสถานการณ์ของเศรษฐกิจ แนวโน้มในการคาดการณ์ความเสี่ยงและผลตอบแทนจากการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ในระยะยาว ดังนั้นการศึกษาและค้นหาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อราคาหลักทรัพย์โดยใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ การวิเคราะห์และสรุปคำอธิบายของผลกระทบต่างๆ จะทำให้ได้คำตอบที่ชัดเจนยิ่งขึ้น โดยผู้วิจัยประยุกต์วิธีการศึกษามาจากงานวิจัยของ Darrat และ Zhong (2000), Maysumi และ Koh's (2000), Islam (2003) และอัจฉราธิรพจน์ (2001)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Objectives)

1. เพื่อตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรเศรษฐกิจมหภาคกับผลตอบแทนดัชนีตลาดหลักทรัพย์ที่พัฒนาแล้ว (Developed market) และตลาดหลักทรัพย์ที่เกิดขึ้นใหม่ (Emerging market) ว่ามีรูปแบบความสัมพันธ์แบบใดและเป็นไปในทิศทางเดียวกันหรือไม่ โดยมีคำอธิบายพร้อมเปรียบเทียบผลกระทบที่เกิดขึ้นจากตัวแปร
2. เพื่อทำการทดสอบแรงผลักดันจากตัวแปรเศรษฐกิจมหภาคเมื่อแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ภาคเศรษฐกิจการเงินและภาคเศรษฐกิจจริง ตัวแปรเศรษฐกิจส่วนใดเป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบในระยะสั้นหรือระยะยาวต่อผลตอบแทนดัชนีตลาดหลักทรัพย์
3. เพื่อตรวจสอบความสัมพันธ์แบบเป็นเหตุและผล (Causality) ของตัวแปรเศรษฐกิจที่มีผลต่อผลตอบแทนดัชนีตลาดหลักทรัพย์ในแต่ละประเทศ รวมถึงการตรวจสอบความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างตัวแปรเศรษฐกิจมหภาคทั้งภาคการเงินและภาคเศรษฐกิจจริงของแต่ละประเทศว่ามีรูปแบบเป็นอย่างไร

ขอบเขตของการวิจัย (Scope of the Study)

1. ขอบเขตของกลุ่มเป้าหมาย (Target group domain)
  - 1.1 ดัชนีตลาดหลักทรัพย์ของ 5 ประเทศ โดยใช้ราคาปิด (Closing Price) ได้แก่
    - ดัชนีตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (The Stock Exchange of Thailand Index: SET Index)
    - ดัชนีตลาดหลักทรัพย์ของประเทศมาเลเซีย (The Stock Exchange of Malaysia Index: KLCI Index)

- ดัชนีตลาดหลักทรัพย์ของประเทศสิงคโปร์ (The Stock Exchange of Singapore Index: ST Composite)
- ดัชนีตลาดหลักทรัพย์ของประเทศอังกฤษ (The Stock Exchange of United Kingdom: FTSE100 Index)
- ดัชนีตลาดหลักทรัพย์ของประเทศสหรัฐอเมริกา (The Stock Exchange of United States: S&P500 Index)

1.2 ตัวแปรเศรษฐกิจมหภาคแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ

ตัวแปรเศรษฐกิจมหภาคภาคเศรษฐกิจการเงิน ได้แก่

- อัตราเงินเฟ้อ (Inflation Rate) ซึ่งใช้ดัชนีราคาผู้บริโภค (Consumer Price Index: CPI) ของแต่ละประเทศเป็นตัวแทนในการศึกษา
- อัตราแลกเปลี่ยน (Exchange Rate) ของแต่ละประเทศ โดยกำหนดในรูปแบบของสกุลเงินในประเทศต่อสกุลเงินต่างประเทศ (Direct Quote)
- อัตราดอกเบี้ย (Interest Rate) ของแต่ละประเทศ ประกอบด้วย อัตราดอกเบี้ยกู้ยืมระหว่างธนาคารระยะเวลา 1 เดือน (1 month Interbank Rate) และอัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำ 1 ปี (Fixed Interest Rate)

ตัวแปรเศรษฐกิจมหภาคภาคเศรษฐกิจจริง ได้แก่

- ดัชนีผลผลิตภาคอุตสาหกรรม (Manufacturing Production Index: MPI) ของแต่ละประเทศ
- ดัชนีราคาน้ำมันดิบในตลาดโลก (London Brent Crude Oil Index)

2. ขอบเขตของระยะเวลาของข้อมูลที่ศึกษา (Time domain)

ขอบเขตของระยะเวลาของข้อมูลที่ศึกษาในวิทยานิพนธ์เล่มนี้ คือ ข้อมูลรายเดือน ตั้งแต่เดือนมกราคม พ.ศ. 2536 ถึง เดือนธันวาคม พ.ศ. 2547

3. ขอบเขตพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ (Regional domain)

ขอบเขตพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ในวิทยานิพนธ์เล่มนี้ คือ ประเทศไทย ประเทศมาเลเซีย ประเทศสิงคโปร์ ประเทศอังกฤษ และประเทศสหรัฐอเมริกา

ข้อกำหนดเบื้องต้น (Assumptions)

1. จากทฤษฎีทางการเงิน โดย Chen, Roll และ Ross (1986) ได้กล่าวไว้ว่าตัวแปรเศรษฐกิจมหภาคใดที่มีผลกระทบต่ออัตราคิดลด (discount rate) และความสามารถของบริษัทในการสร้างกระแสเงินสดและการจ่ายเงินปันผลในอนาคต ย่อมส่งผลกระทบต่อราคาหลักทรัพย์

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ (Contribution)

1. จากความรู้ที่ว่าตัวแปรเศรษฐกิจจะส่งผลกระทบต่อผลตอบแทนจากตลาดหลักทรัพย์ ซึ่งสามารถแสดงอยู่ในรูปของความสัมพันธ์แบบสมดุล (Equilibrium relation) ทำให้ทราบว่าผลตอบแทนจากตลาดหลักทรัพย์ที่พัฒนาแล้ว (Developed market) และตลาดหลักทรัพย์ที่เกิดขึ้นใหม่ (Emerging market) สามารถอธิบายด้วยตัวแปรเศรษฐกิจมหภาคตัวใดบ้าง มีรูปแบบความสัมพันธ์เป็นไปในทิศทางเดียวกันหรือไม่

2. ทำให้ทราบว่าตัวแปรเศรษฐกิจมหภาคใดเป็นแรงผลักดันที่เป็นปัจจัยส่งผลกระทบในระยะสั้นหรือระยะยาว โดยความรู้เหล่านี้ จะเป็นประโยชน์ต่อนักลงทุนและผู้จัดการกองทุน ในเรื่องเกี่ยวกับการวิเคราะห์แนวโน้มสถานะเศรษฐกิจ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อการประมาณกระแสเงินสดในอนาคต อัตราดอกเบี้ย และอัตราขาดความเสี่ยง สำหรับการหามูลค่าที่เหมาะสมของราคาหลักทรัพย์ อีกทั้งยังช่วยในเรื่องของการจัดการการลงทุนหลักทรัพย์ระดับประเทศ (International portfolio management) โดยผู้จัดการกองทุนสามารถใช้เป็นข้อมูลในการวิเคราะห์และตัดสินใจเพื่อปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ที่ใช้ในการลงทุน เมื่อแต่ละประเทศมีการปรับเปลี่ยนนโยบายเศรษฐกิจ ยกตัวอย่างเช่น หากผู้จัดการกองทุนพบว่าตลาดหลักทรัพย์ประเทศใดที่ได้รับผลกระทบในทางลบจากปัจจัยทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในระยะยาว ผู้จัดการกองทุนควรจะหลีกเลี่ยงการเปิดรับความเสี่ยงกับตลาดหลักทรัพย์ประเทศนั้น หรือตลาดหลักทรัพย์บางประเทศได้รับผลกระทบในทางบวกจากปัจจัยเศรษฐกิจในระยะยาว เมื่อปัจจัยเศรษฐกิจดังกล่าวมีการปรับตัวในทิศทางที่เสริมให้ดัชนีตลาดหลักทรัพย์ปรับตัวสูงขึ้น ผู้จัดการกองทุนที่มีการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ประเทศนั้นอยู่แล้วควรลงทุนต่อไปในระยะยาว แต่ถ้าผู้จัดการกองทุนที่ไม่มีการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ประเทศนั้นก็อาจจะเพิ่มน้ำหนักการลงทุน นอกจากนี้หากพบว่าตลาดหลักทรัพย์ประเทศใดที่ได้รับผลกระทบชั่วคราว ผู้จัดการกองทุนที่ลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ประเทศดังกล่าวอาจไม่จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนการลงทุน

3. ทำให้ทราบถึงความสัมพันธ์ที่เป็นเหตุและผลของตัวแปรเศรษฐกิจมหภาคทั้งภาคเศรษฐกิจการเงินและภาคเศรษฐกิจจริงที่ส่งผลกระทบต่อดัชนีตลาดหลักทรัพย์ โดยเป็นส่วนที่ช่วยเสริมให้นักลงทุนมีความเข้าใจมากขึ้นเกี่ยวกับผลกระทบหรือความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นว่า ตัวแปรเศรษฐกิจใดเป็นเหตุที่ส่งผลต่ออีกปัจจัยหนึ่ง หรือ เป็นผลกระทบที่เกิดขึ้นจากตัวแปรเศรษฐกิจนั้น

วิธีดำเนินการวิจัย (Methodology)

ในการศึกษาผู้วิจัยแบ่งการศึกษาออกเป็น 3 ส่วน

1. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ร่วมระยะยาว (Cointegration) ระหว่างตัวแปรเศรษฐกิจมหภาคกับดัชนีตลาดหลักทรัพย์ในแต่ละประเทศ พร้อมทั้งเปรียบเทียบระหว่างตลาดหลักทรัพย์ที่พัฒนาแล้ว (Developed market) และตลาดหลักทรัพย์ที่เกิดขึ้นใหม่ (Emerging market) ว่ามีรูปแบบความสัมพันธ์แบบใดและเป็นไปในทิศทางเดียวกันหรือไม่

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ร่วมระยะยาวนั้น คือ การพิจารณากลุ่มของข้อมูลอนุกรมเวลาที่มีความสัมพันธ์ร่วมกัน โดยข้อมูลอนุกรมเวลาที่น่ามาใช้ต้องเป็นข้อมูลที่มีลักษณะ Non-Stationary และข้อมูลอนุกรมเวลาต้อง Integrated ในระดับเดียวกัน ซึ่งสามารถตรวจสอบได้จากการทดสอบหา Unit root และความสัมพันธ์เชิงเส้น (Linear combination) ของตัวแปรเหล่านี้ซึ่งจะมีลักษณะ Stationary

1.1 การทดสอบหา Unit root

การทดสอบหา Unit root นั้นจะใช้กรรมวิธีของ Augmented Dickey-Fuller (ADF) และ Phillips-Perron (PP) โดยเริ่มทดสอบข้อมูลในระดับ Level จากสมการในรูปที่มีทั้ง Drift และ Trend หากไม่สามารถปฏิเสธสมมติฐานหลักที่ว่าข้อมูลดังกล่าวมีลักษณะ Non-Stationary ได้ จะทำการทดสอบสมการในรูปที่มี Drift แต่ไม่มี Trend ต่อ และขั้นสุดท้ายทำการทดสอบสมการในรูปแบบที่ไม่มีทั้ง Drift และ Trend หรือ Random Walk หากทำการทดสอบข้อมูลในระดับ Level แล้วยังไม่สามารถปฏิเสธสมมติฐานได้จึงเริ่มทำการทดสอบข้อมูลในระดับ First Difference ตามลำดับของสมการที่กล่าวข้างต้น เมื่อพบว่าสามารถปฏิเสธสมมติฐานได้ แสดงว่า ข้อมูลที่น่าใช้ในการศึกษา มีความเป็น Non-Stationary ที่ระดับ Level แต่มีความเป็น Stationary ที่ Integrated of order 1 หรือ $I(1)$ การทดสอบสมมติฐานสามารถทำได้โดยการเปรียบเทียบค่าสถิติกับค่าวิกฤตที่คำนวณโดย Dickey และ Fuller (1981)

1.2 การทดสอบความสัมพันธ์ร่วมระยะยาว (Cointegration)

เมื่อข้อมูลที่น่ามาทดสอบมีความเป็น Non-Stationary ที่ระดับ Level แต่มีความเป็น Stationary ที่ $I(1)$ จึงสามารถทำการทดสอบความสัมพันธ์ร่วมระยะยาวได้ โดยการทดสอบความสัมพันธ์ร่วมระยะยาว (Cointegration) นั้นจะใช้กรรมวิธี Multivariate Cointegration ของ Johansen (1988 และ 1995) ซึ่งจำนวนความสัมพันธ์ร่วมระยะยาวสามารถหาได้โดยการตรวจสอบระดับนัยสำคัญของ Characteristic root ของเมทริกซ์ที่แสดงความสัมพันธ์ร่วมระยะยาว (Cointegrating Matrix) โดยเริ่มทำการทดสอบจากการกำหนดสมมติฐานหลักว่าไม่มีความสัมพันธ์ร่วมระยะยาว ($r = 0$) หากปฏิเสธสมมติฐานหลัก ก็ทำการทดสอบในขั้นต่อไปคือเพิ่มจำนวนความสัมพันธ์ร่วมระยะยาว จนกระทั่งยอมรับสมมติฐานว่ามีความสัมพันธ์ร่วมระยะยาว โดยจะสามารถกำหนดจำนวนความสัมพันธ์ร่วมระยะยาวได้ไม่เกินจำนวนตัวแปรในระบบที่ศึกษา การทดสอบสมมติฐานสามารถทำได้โดยการคำนวณค่าสถิติ (λ_{trace}^1) เพื่อเปรียบเทียบกับค่าวิกฤต (Critical value) ที่คำนวณโดย Johansen และ Juselius (1990)

2. การวิเคราะห์แรงผลักดันจากตัวแปรเศรษฐกิจมหภาคนั้นจะทำการพิจารณาว่า ปัจจัยใดที่ส่งผลกระทบต่อในระยะยาวหรือระยะสั้นต่อดัชนีตลาดหลักทรัพย์ในแต่ละประเทศ (Test of Permanent and

¹ ดูรายละเอียดเพิ่มเติมได้ในบทที่ 3

Transitory Driving Forces) พร้อมทั้งเปรียบเทียบผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างตลาดหลักทรัพย์ที่พัฒนาแล้ว (Developed market) และตลาดหลักทรัพย์ที่เกิดใหม่ (Emerging market) ว่ามีรูปแบบความสัมพันธ์แบบใดและเป็นไปในทิศทางเดียวกันหรือไม่ โดยใช้กระบวนการตามกรรมวิธีของ Johansen (1991) และ Gonzalo และ Granger (1995) ซึ่งเป็นรูปแบบของ Vector Error-Correction Model (VECM)² ในการทดสอบ

ผู้วิจัยทำการทดสอบหาความสัมพันธ์ร่วมระยะยาวก่อน โดยจัดกลุ่มตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา แต่ละกลุ่มเพียง 3 ตัวแปร หากพบว่ากลุ่มตัวแปรที่ศึกษาในชุดใดไม่มีความสัมพันธ์ร่วมระยะยาวแล้ว ก็ จะไม่สามารถทำการทดสอบผลกระทบที่เกิดขึ้นในระยะยาวหรือระยะสั้นต่อดัชนีตลาดหลักทรัพย์ ใน สมการ VECM ของกลุ่มตัวแปรที่ทำการศึกษานั้น เมื่อพบว่ามีความสัมพันธ์ร่วมระยะยาวแล้ว จึงทำ การแบ่งส่วนประกอบของระบบออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ส่วนประกอบแนวโน้มในระยะยาวและ ส่วนประกอบในระยะสั้น เพื่อทำการทดสอบแรงผลักดันจากตัวแปรเศรษฐกิจว่าเป็นแรงผลักดันระยะ ยาวหรือระยะสั้น โดยมีกระบวนการทดสอบที่คล้ายคลึงกันทั้ง 2 กรณี คือ จะทำการทดสอบโดยตั้ง เมทริกซ์ข้อจำกัด (Restriction matrix) เข้าไปในสมมติฐานที่ทดสอบ เพื่อพิจารณาผลที่เกิดขึ้นว่า ตัว แปรเศรษฐกิจที่เราสนใจนั้น เป็นส่วนประกอบแนวโน้มในระยะยาวหรือเป็นส่วนประกอบในระยะสั้น หรือไม่ โดยทำการเปรียบเทียบ Eigenvalues จาก Restricted VECM กับ Unrestricted VECM หลังจากนั้น ใช้ Likelihood-ratio statistic ในการทดสอบ ซึ่งในการทดสอบแรงผลักดันระยะยาวและระยะสั้นจะ มี สมการที่ใช้ในการทดสอบ และรูปแบบของการทดสอบค่าสถิติที่ต่างกันไป

3. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์แบบเป็นเหตุและผล (Granger Causality) ของตัวแปรเศรษฐกิจ ที่มีผลต่อดัชนีตลาดหลักทรัพย์ รวมถึงความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างตัวแปรเศรษฐกิจทั้งภาคการเงิน และภาคเศรษฐกิจจริงในแต่ละประเทศ การศึกษานี้มีจุดประสงค์เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร เศรษฐกิจมหภาคที่เป็นเหตุและผล (ส่งผลทั้งสองทาง) ต่อดัชนีตลาดหลักทรัพย์ หรือเป็นสาเหตุที่ ก่อให้เกิดอีกสิ่ง (ส่งผลทางเดียว) หรือเป็นผลมาจากสิ่งหนึ่ง รวมทั้งหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร เศรษฐกิจมหภาคทั้งภาคเศรษฐกิจการเงินกับภาคเศรษฐกิจจริง ซึ่งจะช่วยให้รายละเอียดและสนับสนุน รูปแบบความสัมพันธ์ร่วมระยะยาวที่พบในการศึกษาก่อนหน้านี้ โดยใช้รูปแบบของ Bivariate Regression ในการวิเคราะห์ โดยนำตัวแปรมาพิจารณาเป็นคู่ๆ เพื่อศึกษาว่าตัวแปร Y ณ ปัจจุบันนั้น สามารถอธิบายได้ด้วยตัวแปร Y ในอดีตได้เพียงใด และเมื่อการเพิ่ม Lag ของตัวแปร X แล้ว สามารถ เพิ่มประสิทธิภาพในการอธิบายตัวแปร Y ได้เพิ่มขึ้นหรือไม่ โดยเขียนเป็น “X Granger causes Y” การ ทดสอบสมมติฐาน Granger Causality จะใช้ F-test ในการทดสอบ

² ดูรายละเอียดเพิ่มเติมได้ในบทที่ 3

ลำดับขั้นตอนในการเสนอผลการวิจัย

เนื้อหาในแต่ละบทของวิทยานิพนธ์เล่มนี้ สามารถสรุปได้ดังนี้ บทที่ 1 กล่าวถึงความเป็นมาและความสำคัญของการศึกษา วัตถุประสงค์ของการวิจัย ประโยชน์ของการวิจัย และวิธีการดำเนินการวิจัย บทที่ 2 กล่าวถึงแนวคิดและทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง บทที่ 3 กล่าวถึงการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และสมมติฐาน บทที่ 4 กล่าวถึงผลการทดสอบ Unit root ผลการทดสอบความสัมพันธ์ร่วมระยะยาว ผลการทดสอบแรงผลักดันจากตัวแปรเศรษฐกิจมหภาคว่าปัจจัยใดที่จะส่งผลกระทบต่อในระยะยาวหรือระยะสั้นต่อดัชนีตลาดหลักทรัพย์ และผลการทดสอบความสัมพันธ์แบบเป็นเหตุและผล (Granger Causality) ในบทที่ 5 กล่าวถึง บทสรุปของการศึกษา รวมถึงข้อเสนอแนะที่ควรทำการศึกษารั้งต่อไป